

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri foarte moderate.

Abonamente și inserțiuni se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Să ne reclamăm
dreptul nostru.

— Pentru viriliști. —

În fiecare an listele membrilor din congregație și din reprezentanțele orașelor, cari intră în acele corporațiuni ca *viriliști*, — se rectifică, ștergându-se cei-ce au scăzut în plățirea dării sub măsura cerută dela viriliști, și luând în listă pe cei-ce au atins-o de nou.

Lista viriliștilor din congregația comitatului nostru, al *Hunedoarei*, va fi stabilită prealabil de comisia comitatensă însărcinată cu asta, și va fi expusă vederii publice din 9—16 Octomvrie n. — ear' lista celor-ce plătesc mai multă dare în comitat, din care comisia centrală va extrage pe 256 cari plătesc între toți mai mult, și cari vor intra ca viriliști în congregație, e expusă spre vedere publică la comitat din 1—8 Octomvrie nou, deci chiar în zilele acestea.

În zilele acestea ori-cine are drept a privi aceste liste și dacă vede că el pe nedrept e lăsat afară, să ceară să fie și el luat întru, ear' pe cei pe nedrept luați acolo, să-i excepționeze.

Punem la inima tuturor cărturarilor și fruntașilor români, cari știu că ar putea fi luați între viriliști, să se intereseze de treabă, să facă pașii de lipsă ca să fie luați.

Cei-ce știu că ici ori colo avem un proprietar ori cărturar, care ar putea intra între viriliști, dar' din neștiință ori nebăgare de samă, nu-și reclamă dreptul, — să-l facă luător aminte la asta, stăruind să-și reclame dreptul ce i-se cuvine!

Toți bărbații provăzuți cu diplome: medici, advocați, ingineri, etc. cum și preoții, au drept a cere ca să li-se socotească darea întru pe cât e cifra ce o plătesc în realitate, și dacă în acest chip ajung la măsura recerută pentru a fi luați ca viriliști la comitat: să ceară aceasta!

Sunt mulți între noi cari plătesc atâta dare, că dacă li-s-ar socoti dublu, ar intra ca viriliști la comitat. Dar' nu-și umblă în rënd, ear' străinul nu o să ni-i scoată el la iveală!

E timpul suprem să ieșim odată din moliciunea și neinteresarea noastră pentru atari afaceri, ba e și o chestie de mândrie națională să arătăm că sporim și noi tot mai mult și în privința asta!

Pentru a veni întru ajutor oamenilor nostri, vom publica la timp extras din listă nouă a viriliștilor ce va fi expusă la comitat, arătând pe membrii români din ea. Cei-ce nu-s aci, să știe că nu-s luați în listă, și deci să in-

treprindă numai decât pașii de lipsă pentru a fi luați!

Să ne reclamăm deci dreptul nostru, întâi față de lista plătititorilor de dare, de nu suntem puși la locul nostru, apoi față de însași lista viriliștilor, de vom afla că nu-s luați în ea oameni cari au drept a fi!

Unele-altele.

Parisul Orientului.

„Magyarország“ de Joi (2 Oct. n.) are sub acest titlu un articol care vorbește cu multă laudă despre *București*, recunoscând marile progrese ale capitalei române și îndemnând pe Unguri a-l cerceta mai des și a-l cunoaște, căci este Parisul Orientului... Vom da în traducere interesantul articol.

Matei Corvinul...

Duminecă în 12 Oct. n. se desvâlue în Cluj statua aceluia rege din șirul regilor maghiari de pe vremuri, care și-a știut lăsa posterității numele învâluit în cea mai plăcută aureolă regală, însoțit de cea mai frumoasă legendă, că a fost viteaz și drept!

După multe sute de ani vine posteritatea și își arată evlavia față de viața ideală a acestui rege, ridicându-i o statuă măreață în piața orașului în care s'a născut, la Cluj.

Reprezentanța orașului Cluj a hotărât ridicarea statuei încă în 1882 și abia după 20 de ani își vede dorința intrupată. Orașul a dat atunci 5000 fl. pentru acest scop. Colecta în țară a mers încet de tot, abia în 1892 erau adunate 60.000 fl. (din cari 15.000 fl. dela guvern și 13.000 fl. dela M. Sa, adică aproape jumătatea venit din aceste două locuri). — când apoi s'a și scris concursul. Au concurat cu frumoase planuri 6 sculptori, dintre cari comisia a judecat de mai norocos plămuit planul lui I. Fadrus. S'a încheiat cu el contractul, s'au început lucrările pregătitoare. Scopul era ca statua să se desvâlue în 1896, anul mileniului unguresc, dar' nu s'a putut. Atunci [în 30 Sept.] s'a pus numai fundamentul și s'a așezat, cu potrivite festivități, piedestatul, basa, pe care se se înalță la timp statua însași. În 1899 orașul Cluj a hotărât ca piața mare în mijlocul căreia statua deja așezată și îngrădită basa statuei lui Corvinul, să se numească de aci încolo »Piața Matei Corvinul«; ear' eștan s'a ajuns a se putea vedea statua însași ridicată.

În 25 Sept. a. c. a sosit la Cluj cu tren separat statua turnată în metal. Cu patru mașini puternice de ridicat, au luat singuraticile părți ale statuei, de pe tren, și au început a le așeza la locul lor. Ziua și noaptea se lucrează sub supravegherea însuși măestrului Fadrus, la așezarea și înțepenirea părților singuraticile la locul lor.

Legendarul rege e redat în formă de comandant învingător, stând călare, pe un vîrf de întăritură. El este liniștit, cu capul descoperit și încununat cu o cunună de lauri, pe puternicul seu armăsar de războiu, îmbrăcat și înarmat deplin, ca în zile de războiu. Biruitoarea sa șpadă regele o are așezată de-a curmezișul peste gâtul armăsarului, odihnindu-și pe ea amândouă mâinile, cu privirea perdută în depărtări, par'c'ar vrea să cuprindă cu ochii întreagă țara...

Desvâlirea statuei se va face cu mari sărbări și vorbiri, în mijlocul unei mari interesări. Deta încă va fi prezentată prin vre-o 30 de deputați.

Dela Nădlac.

Despre cele petrecute mai de parte, ca răspuns și răsunct la impertinentul tîmbălău al ungarilor din Nădlac, se scriu următoarele:

Duminecă în 21 Sept., toată inteligența română, bărbați și dame, s'a întrunit după liturgie în pădurița orașului, unde a petrecut până la 1 oră, cântând cântece naționale, »Trei colori«, »Deșteaptă-te Române«.

La propunerea dlui preot *Marcovici*, s'a convocat o conferență în sala cea mare a parohiei slovace, luând parte toți fruntașii țărani români și slovaci! Aici preotul slovac Boor a protestat energic contra sălbătăciilor kossuthiste, preotul *Marcovici* asemenea.

S'a decis ținerea unei ședințe generale comunale, unde să se iee demersurile necesare față de purtarea scandalagiilor, să se tragă la răspundere autoritățile politice, cari n'au împiedecat vandalismul, să se desființeze corpul pompierilor voluntari, cari au participat la tîmbălăul kossuthist, să se ceară despăgubire pentru ferestrele sparte, și să se decidă săparea a două fântâni artesiene din prilejul aniversării a suta de când Slovacia s'au stabilit în Nădlac.

Ședința s'a ținut aievea și propunerile amintite au fost declarate de conclud, cu toate protestările companiei maghiaro-jidanel!

Astfel s'au purtat Românii și Slovacia din Nădlac cu ocazia sărbării pentru Kossuth!

Onoare lor!

Industria — maghiară.

Să știe că la zidirea palatului celui foarte scump pentru dieta din Pesta, cum și la palatul regal, ca și la podul cel fără picior peste Dunăre (stricat înainte de a se da folosinței), — șovinismul unguresc e cerut ca să fie folosiți numai ingineri unguri, lucrători unguri, și material unguresc! Nimic din afară! Așa cere patriotismul local: banii »ungurești« în mâni ungurești să rămână. În felul seu au dreptate cei-ce stăruesc pentru acest principiu. Durere numai, că urma le dovedește aproape peste tot locul, că știința ungurescă (bancrotată prost la podul cel fără picior), ca și materialul de lucru, unde e vorbă de ceva fin, gingaș, artistic, să dă de mal, e falsă, e proastă! Eată într'adevăr, ce nouitate ne mai aduce »Magyarország« de Duminecă:

»Azi s'a lăfit vestea, că tablele de marmoră ale noului palat al dietei, sunt toate crepate, și palatul acesta care nici nu s'a dat încă folosinței, are lipsă de reparări mari, cari vor înghiți earăși sute de mii!

»Păreții salelor aproape a tuturor sunt coperiți cu marmoră artificială. Toate ambiturile principale, cum și păreții scării principale, și mai multe sale mai mici, sunt îmbrăcate în astfel de marmoră.

»Marmora în felurite fețe de pe acești pereți este de fapt crepată în toate părțile în întreg palatul!

Și acum, înainte de a-l și vedea lumea mai de-așa, dă-i repărări de nou! Căci industria ungurescă l-a provăzut cu un lucru trainic numai ca acela, că la doitrei ani se trebuiesc refăcut!

O pildă rară.

O simțim cu toții și pretutindenea, că în zilele noastre sunt tot mai rari printre oamenii noștri culți aceia, cari să simță o plăcere în aducerea unei jertfe pentru sfintele biserici, împodobindu-le sau înzestrându-le cu ceva. Deși nu sunt chiar departe anii, când bărbați cu frumoase stări în societate, să simțiau îndemnați a cerceta cât de des sfânta biserică, ba a învăța chiar o cântare oarecare dela sf. liturgie, și a o cânta ei, dând prin asta mai multă solemnitate serviciului D-zeesc, și arătându-se pe sine bună pildă pentru popor atât în privința asta cât și în privința jertfirii pentru împodobirea casei lui d-zeu. Te uiți prin bisericile noastre de pe la orașe, vezi ici-colo vr'un prapor mareț, care a costat sute de floreni, un iconostas frumos, un potir prețios, sau niște vestminte scumpe, dar' învechite toate, întrebi de unde și de când le are biserică, afii că dela breasla harnicilor meseriași cutari, sau dela alt fel de oameni inteligenți și cu stare bună, cari aproape se întreceau a aduce jertfe frumoase sfintei biserici, spre edificarea popoului credincios. Astăzi aceste lucruri ne sună tot mai mult ca basme din vremuri apuse, ca un cântec bătrânesc ce abia mai răsună în depărtare și se perde tot mai mult.

Celor-ce au simțământ pentru astfel de lucruri, de altfel de suptemă necesitate pentru societatea omenească, le va face o foarte mângăitoare impresie știrea ce ni-o aduc zierele din Țară, despre frumoasa pildă de pietate pe care a dat-o de curând dl *Ion Calinderu*, administratorul suprem al Domeniilor Coroanei regale. Acest domn, care în toate privințele se străduiește a fi model popoului din numeroasele comune ce cad pe întinsele Domenii ale Coroanei, arătându-i cum să face o economie de model, îndemnându-l prin circulare dese la pornire pe cărările ce duc la înălțare, îngrijind de școalele populare, ba și de locuințele țăranilor, ca să fie cât se poate mai potrivite cerințelor vremilor de azi, — le premerge cu pildă strălucită și în grija ce au a purta oamenii de sfintele biserici.

Dsa a binevoit anume a repara pe cheltuiala proprie biserică parohială din comuna Segarcea (județul Dolj) și a ridicat două capele în cele două cimiterii ale comunei, înzestrându-le cu cele de lipsă serviciilor la morți, și a cheltuit pentru acea biserică și pentru capele 10.000 Lei din al seu, pentru ceea-ce administrațiunea Cassei bisericești îi și aduce calde mulțumiri prin ziare.

Frumoasă și rară pildă!

Cronica mea.

„Luceafărul“.

În haosul neînțelegerilor personale și a lipsei de direcțiune în viața noastră culturală, tinerimea universitară din Budapesta, cu propriile sale sacrificii materiale, a scos o revistă literară.

Ideea era veche. Până de curând exista în Pesta o foaie litografată, ce cuprindea câteva din produsele literare ale tinerimei de-acolo. Necesitatea de-a da unei asemenea reviste o publicitate mai întinsă, s'a discutat apoi în »Tribuna« prin anii 1894—1896. Și pe urma acestor discuțiuni a răsărit »Luceafărul«, scos la lumină de câțiva dintre studenții cei mai cu dor de muncă.

O revistă este totdeauna expresia talentului și a gradului de cultură al redactorilor sei, ear' când aceștia sunt cei mai buni ai noștri, ea este și expresia culturii noastre a tuturor. Și cum la noi astăzi nu există o direcțiune în care vre-o grupare să înainteze cu pași siguri și cu succes vădit, natural, nu era cu puțință ca până acum în coloanele »Luceafărului« să se accentueze principiul luminoase și o țintă anumită. Individualități puternice nu avem nici între bătrâni și nu se prea ivesc deocamdată nici între cei tineri. Iată pentru-ce în numerele sale de până acum revista a fost mai mult o modestă tribună literară, de unde fiecare vorbea în felul seu și mai ales în o formă imprumutată.

Credința mea este, că chemarea unei reviste nu poate fi de-a constitui o tribună publică pentru ori și ce fel de scriere. Numai o revistă cu un capital de idei poate să aibă rost de viață și teren de muncă. Revistele scrise de redactori de ocazie și de sărbătoare, între cari nu există nici o comunitate de idei; foi ce nu apar decât de dragul literiei tipărite, nu pot să aibă un rol deosebit în viața noastră publică. Ca pildă am putea cita atâtea vechi reviste române, cari deși apar de vreme îndelungată, nu lasă nimic pe urma lor și n'au avut nici o epocă de glorie, pe când »Convorbirile«, cari dela început și-au cristalizat un program de activitate, au dat neamului scriitori de valoare și și-au asigurat un loc de frunte în istoria noastră culturală.

Trebuie deci să facem deosebire esențială între revistele comerciale, cari sub titlul că vor să contribuie la »gustul de cetit« oferă marfă ieftină, adunată din cine știe ce piață și între revistele literare, cari apar cu gândul curat de-a străbate în toate straturile, pentru a influența în bine gândirea și sentimentele popoului.

»Luceafărul«, fiind revista tinerimei, prin chiar caracterul seu nu poate fi o revistă comercială. Tinerimea este totdeauna desinteresată în chestiuni materiale și mai ușor i-s'ar putea reproșa desconsiderarea nevoilor materiale, decât rivna de câștig. Dar' ca să-și dovedească dreptul seu de existență, va trebui să-și croiască o țintă mai pozitivă și să-și concentreze toată forța asupra acestei ținte.

În programul acestei reviste, arta și poezia vînd-nevrînd trebuie să cază pe planul al doilea. Nu numai pentru-că acesta e un meșteșug greu și că în lipsă de auto-critică severă s'ar produce prea mult material netrebnic, dar' mai ales din motivul, că ne trebuie o revistă de idei, în care tinerimea mai matură să

contribue la rezolvarea diferitelor probleme de cultură națională.

Este în firea tinerimii de-a cocheta cu musele în stări de lirică dispoziție sufletească și mai ales astăzi, când cuvintele frumoase și comparațiile poetice, făurite de marii meșteri ai poeziei române, sboară așa zicând în aer, este ușor ori-cui a formula un vers sau o năvelă dulceagă. Dar' prin aceasta tinerul scriitor nu se pune în nici o legătură cu lumea din afară și îndeosebi cu poporul; urechea și sufletul lui sunt străine de tot ce agită mulțimea; el uită că fiind o parte a mulțimei, are atâtea sfinte îndatoriri pentru ea.

Se petrec multe în viața noastră publică și e natural ca tinerimea să se frământă și ea, să se încălzească sau să se indigneze de diferite stări de lucruri. Nu înțeleg numai decât... *politica*. Iată de pildă chestiile din „Asociațiune”: Chestia limbei era foarte potrivită s'o vedem tratată în „Luceafărul”, asemenea chestiunea bibliotecilor populare și afacerea secretarului. Mai sunt apoi la ordinea zilei o mulțime de probleme de organizație culturală, de teatru și de chestiuni școlare. Să nu uităm, că chiar în sinul tinerimii se discută afaceri de interes, cum e „masa studenților”, stipendiile, societățile de lectură. Toate, toate aceste încap foarte bine în cadrul unei reviste a tinerimei.

Luând parte cu „vot consultativ” la toate chestiunile de actualitate, lasă că s'ar familiariza cu dîsele, dar' s'ar mai obișnui și cu tendințe de independență. Căci tot mai mult crește pericolul acomodării și al consimțirii cu spiritul de viețuire mașinală și egoistă a bătrânilor noștri crescuți în școli străine.

Viață nouă, întinerire, eșire din sârbimeza asta incuibată în micile noastre centre culturale, numai dela tinerime și numai pe calea asta o putem nădăjdui.

FIDELIO

Lume 'ntoarsă...

O interesantă lumină varsă asupra stărilor din Statele-uniute americane noua statistică edată de guvernul acelor state. Să știe că nicăiri nu sunt așa deschise toate carierele vieții pentru a fi îmbrățitate și de femei, ca în America. Toțuși pe multă lume uimește numărul mare de femei ce, după numita statistică, se află în carierele publice de acolo. Eată-le:

Sunt 7339 femei medici, 3405 femei preoți; 1009 femei advocați, 2193

FOIȚA

MIHAI CERCHEZ

DIN VIATA PESCARILOR DOBROGENI

(Urmare și fine).

Intr'o dimineață cineva bătù la ușa lui Spiro.

— Cine e acolo?

— Eu, deschide chir Spiro.

Spiro nu i-a cunoscut glasul, nu-l auzise de cinci ani. Când l'a zărit la ușă, a înlemnit, făcându-se galben ca ceara.

— Poftim în casă, poftim — încălcea el — bucuros că te ved... șezi...

— Mulțumim, n'am când prea șe-dea, am venit să-ți plătesc o parte din vechea datorie...

— Acum m'am dus! m'am dus! mă gâtuie sau mă spintecă hoțomanul și nu e nimeni acasă — gânda Gre-cul, începând a tremura ca o vargă.

Mihai scoase o pungă de piele, numără o sută cincizeci de lei și spuse: — te rog, chir Spiro, să-mi dai o țidulă c'ai primit în contul celor 300 de franci despăgubire 150 de lei.

Greul i-a făcut pe plac.

— Acum bună ziua, chir Spiro.

— Du-te sănătos.

gazetari; 5582 barbieri-friseuri; 1040 întreprinzătoare de zidiri; 1271 funcționare la bănci; 946 voiajioare comerciale; 787 medici dentiști; 409 monteurii electrici; 45 conducătoare de locomobile [pe la trenuri și aiurea]; 7 fochiste [la mașini pe trenuri]; 196 lăcătuși; 1805 pescari; 56 mineri; vânătoare de profesie 1320, și altele. Numai chiar militari și marinari nu-s încă dintre femei. Intre astfel de împregiurări bărbații americani trebuie că au mult de lucru cu fertul și cu măturatul. Și de vor da femeile tot așa pe bărbăție, o să întoarcă acolo lumea de tot pe dos...

LE SPORESC — „PREȚINII”

Guvernele ungurești cred că fac o grozavă ispravă patriotică luând la goană pe ziaristii nemaghiari, cum vèzurăm că purceseră și față cu redactorii foilor nemțești din Timișoara și Chichinda-mare: să-i alunge din orașe, să-i asvirle în închisori, să le dee pedepse în bani și de toate! Scopului nostru de trezire a neamurilor nemaghiare nimic nu-i poate face un mai bun serviciu, ca tocmai astfel de pășiri a „justiției” ungurești. Noi le dorim statornicie și îndrjire tot mai mare pe calea aceasta! Prin astfel de lovituri în stegarii presei, cauza națională câștigă și în lăuntru și în afară. Dovadă casurile ziaristilor germani, cari au făcut un puternic răsădit chiar în zierele cele mai mari din Germania, această aliată, ba ocrotitoare chiar a Ungurilor. Iată câteva pilde:

„Tägliche Rundschau”, ziar de frunte din Berlin, scrie: „Pe Crammer l'au pedepsit cu 3 luni închisoare și 800 coroane în bani, pentru un delict de presă. Într'un stat civilizat, cu asta ar fi fost încheiată afacerea. Dar' căpitanul Timișorului a ținut că trebuie făurit și altceva și, scurt, l'a isgonit pe Crammer din oraș, căci judecata juriului i-a arătat lui, că Crammer e om — periculos. Casul acesta să fără păreche chiar și în istoria justiției ungurești! Motivarea acestei măsuri, e peste puțină pe temei de lege. Dar' în urmă domniile aceia nici nu se gândesc la așa ceva (la lege adecă!). Această faptă ne arată

— Să-mi spue cineva că nu-i nebun hoțomanul, îl stupesc drept în ochi, — povestea Spiro la cafeneaua Grecilor, soția care i-a jucat'o Cerchez-paliciari.

În curând după întâmplarea cu Spiro dascălul Iordachi lucra la niște cercuri. Într'un sat ca Caterlezu, cine nu e pescar sau meseriaș moare de foame; asta făcea pe Iordachi cu toate bătrânețele să nu părăsească lucrul. Dascălul se pusese să mai răsuflă puțin, când d'odată vèzù pe Mihai că se aproprie de dînsul.

— Greu e de lucrat, moș Iordachi, la vârsta d'iale — spuse el așezându-se lângă bătrân pe niște strugeni.

— Greu, fiule, dar' ce e de făcut? fiecare om trebuie cu sudoarea muncii sale să-și câștige pâinea zilnică. Greu e lucrul meu, nu e vorba, dar' să gâșește și mai greu, măcar că se află și mult mai ușor.

Mihai tăcea și bătrânul începù din nou a ciopli nuelele, puind pe nas niște ochelari rotunzi de alamă.

— Ciudat lucrul urmă bătrânul; pădurea se scumpește și cercurile scad la preț; eu socot, că asta e din pricină, că pădurile de pe împrejur s'au tăiat, și nuelele pentru cercuri s'aduc de departe. Asta e o nedreptate, căci trebuie bieții oameni să-și câștige bucățița de pâine.

— Mă duc să mai vèd ce face

că justiția ungurească e vrednică de cea mai aspră critică. Prin această purcedere *clandestină* (faptă a întunerecului), au voit să facă peste puțină ca ziarul „Deutsches Tageblatt für Ungarn” din Timișoara să mai apară, *ziar de care Nemții din Ungaria nu se pot lipsi la nici un cas*, — dar' îndată au venit puteri noue în locul celor vechi, și foaia apare mai departe... A doua lovitură a atins pe redactorul Korn. Și procesul acestuia e la Curie.

„Neueste Nachrichten”, mare ziar cetic în cercurile înalte germane, scrie: „Prin aceste osândiri, s'a vătămât greu dreptul și dreptatea! Guvernul unguresc prin astfel de purcedere, declară pe cetățenii nemți din Ungaria, de oameni de mână a doua, pe când statul ungar spre propriul seu folos ar lucra, dacă ar ocroti și cultiva cultura cetățenilor săi nemți!”

„Vossische Zeitung”, alt ziar mare scrie: „Ceea-ce s'a întâmplat în Ungaria nu le putem trece sub tăcere. Tribunalele ungurești calcă în picioare legea, numai ca să umble pe placul dușmanilor Germanilor.

„Aceste casuri au tulburat peste măsură pe Nemții din Ungaria, și din scrisorile sosite de-acolo grăește numai des-nădăjduirea! Rea slujbă îi fac Ungariei tribunalele ungurești prin aceasta, căci pe lungă vreme li înstrăinează dela ideea de stat pe credincioșii săi pretini nemți! Ungurimea nu are pretini mai buni ca pe Nemții Incunjuțați de Slavi din Sudul țerii, *intrucât Ungaria îi susține pe ei ca atari (ca Nemți!)*, însă dacă în patria lor îi împing pe Nemți în des-nădejde, vrê d să stingă din ei simțământul național, — *prin aceea vătămă și pe aliații lor Germania!*”

Adecă bobârnacuri dela „pretinii”, sub a căror ocrotire tocmai s'au obrăznicit atât de tare răsfațaii politicieni unguri. Li-o spun verde, că în Nemții din Ungaria, Ungurii pot avea cei mai buni pretini, dar' numai *intrucât și până când îi susțin ca atari, ca Nemți!* Indată-ce încearcă a-i desnaționaliza chiar cu puterea, îi perd, ba își ridică în cap și pe aliații Germaniei!

Natural. Sub aceleași condițiuni guvernării unguri pot avea și în noi România pe cei mai buni pretini, susținându-ne adecă ca Români, și dacă azi nu le putem fi

mama Casandra — zise Mihai; astăzi la mine e sèrbătoare.

— Bine, bine, spuse moș Iodarche: — baba mea a fi bucuroasă să te vadă, adecă pe atât, pe cât este bucuroasă să vadă pe ori-și-cine. Asta nu e în lauda ei; dar' dînsa are patima de a vorbi mult măcar cu ori-și-cine, ș'apoi spune mereu că vorba multă e sèrăcia omului și pe dînsa o ostenește. Dar' înzădar țile spui toate acestea, știi mai bine decât ori-și-cine, că ea te iubește, măcar că aș spune că în deobște...

— Apoi, dacă e așa, atunci încerc să mă duc — spuse Mihai rîzînd, și intră în casă.

— Bună ziua, mamă Casandră; cum o mai duci? Întrebă Mihai, așezându-se pe o laviță lângă bătrâna.

— Binișor, mulțumesc lui D-zeu, dar' tu ce mai faci?

— V'am adus, mamă Casandră, un coș cu raci... l'am pus după ușă în tindă...

— Bine ai făcut, bogdaproste, tu ai fost bun băiat, dar' cred că raci n'au să se sperie de mine, poți să-i aduci și aci.

Baba rîdea.

Mihai rîse și el, și aduse raci.

— De ce rîdeți? — întrebă Dochitza, fiica bătrânului și a babei, eșind din altă odaie: — spuneți-mi și mie.

chiar pretini, e tocmai pentru-că ei mișcă toate petrele *contra foaștră!*

Noi nu le dorim nimic mai din inimă Ungurilor, decât să dee nainte pe calea apucată față de ziaristii nemți din Ungaria, doar' i-or trezi odată bine și pe Nemți din comoditate, aproape amortală în care căzuseră! Cu o cale vor trezi și răsunetul în opinia publică din Germania, care prea tăcea când vești despre prigonirile acelorasi politicieni față de noi, le ajungeau la urechi!

Îi ustură.

Scrisele de mai sus a foilor nemțești li ustură pe zvăpăiașii politicieni maghiari, și usturătura se simte din foile lor.

„Magyarország” de pildă, luând știre de osânda ce foile germane o aduc politice de biciu ungurești, scrie:

„Ne-am dedat ca foile „aliatelor” noastre, a Germaniei, să vorbească tot în tonul cel mai plin de ură despre noi. De aceea nici nu ne mai uimește, că vorbind despre isgonirea agitatorilor pangermani, tonul urei hrănite față de noi, izbucnește în foile germane cu putere maritală.”

(Nu te mai uimește, o fi, că ești „dedat”, dar' de usturat să vede că te ustură, jupâne!)

Ear' „Budapesti Hirlap” scrie: „Punem mai mult preț pe opinia publică germană, decât ca să nu dăm un răspuns serios la atacurile contra Maghiarilor, ce au apărut în foi serioase ca „Vossische Zeitung” și „Neueste Nachrichten”.

Și începe a să învîrli pe lângă casurile din chestie, ca mâța pe lângă pășatul ferbinte, umblă să le copere cu tot felul de frunze, să arate că încolo Nemții, în afară de imperiul lor, nicăiri în lume n'au o libertate mai mare ca chiar în Ungaria (!), că foile germane sunt duse pe ghiată de corespondenții lor Sași din Ardeal, — și altele.

Scurt: ustură și nu știu cum să se mai rēcorească. D-zeu le va rēsbuna însă odată pe toate! Și va rēsbuna greu și obrăznicia și brutalitatea cu care azi sunt tractate națiunile nemaghiare aici; suntem siguri!

— Al la nu mai ști toate, că îmbètrânești curênd.

— De unde raci? să prefăcù fata că nu știe de unde s'au luat raci; — am să vi-i fierb pentru masă.

Pe Mihai nimeni nu l'a pofitit să stea la masă, însă el rēmasa ca înainte.

— Da, da — spuse moș Iordachi, întrînd pe ușă: — mi-s'a părut mie că în coș se mișcau raci, dar' nu eram sigur, măcar că ei foșneau atât de tare, încât puteai să juri că sunt raci. Inșă dacă m'ar fi întreat: de unde știu că sunt raci, atunci...

— Destul, destul, Iordachi, îl întrerupse mama Casandra: dă omului măcar să răsuflă, nu începe a bate capul cu vorbă multă, spune drept că vèzuși că în coș sunt raci, și strîșește.

— Dar' eu nu i-am vèzut; bănuiam numai, adică știam, măcar că a ști...

Mama Casandra disperată da din mâni și eși în altă odaie, pe când bătrânul dascăl urmă a face reflexiuni despre nenorocii raci.

Mihai pufnea de rîs. El toate le erta vorbărețului bătrân, căci nu uita pe cela, care venea la un nenorocit arestant, măcar că drumul dela Caterlez la Tulcea era lung și obositor. El ținea minte dela cine acel arestant primea scrisori îmbucurătoare, și în zilele de sèrbători ceva mai bunicel de mâncare.

— Foarte gustoși raci... foarte gus-

DELA ORAȘ

ORAȘTIE, 30 Sept. 1902.

Revenim asupra ședinței dela 25 Sept. a comunității orașului nostru. Ne vedem nevoiți să stăruim mai mult asupra unor triste apariții ce se repetă mereu în sinul acestei comunități, și cari în această ședință s'au manifestat mai repugnant doar' ca ori-și-când. Aceste apariții sunt:

1. Ținuta șovăitoare, timidă, a dlui Fr. Acker, primarul (după unii numai nominal) al orașului nostru, și

2. Ținuta cea lipsită de prevenirea necesară, ba elementară, a protonotarului A. Murășan, față cu două din cele trei națiuni egal îndreptățite ale orașului.

I.

Di primar Acker primise în ședința anterioară însărcinarea dela comunitate, ca *imediat să cheme acasă dela băi pe controlorul orașului Incze*, despre care însuși mărturisise că a plecat în „concediu” fără voia primarului și a comunității, deci și-a părăsit în mod volnic postul, lăsându-l în cea mai mare disordine! Indată-ce vine, să facă cercetare în oficiul acestuia, și să raporteze comunității proxime.

Și di primar, credincios „politice” d-sale vechi, — a făgăduit și acum comunității, că da, așa va face. Asta a fost în 14 Sept. Noi știm apoi că controlorul Incze a venit dela băi numai în 28 Sept., deci 14 zile a ținut acel *indată dela ordinul comunității*.

Una la mână. A doua: După-ce, sătul de scaldă, funcționarul s'a întors, di primar nu se cerceteze îndată oficiul lui, ci i-a mai lăsat alte două săptămâni timp, ca să lucreze în ruptul capului pentru coperirea lipsurilor și a nerëndue-lilor din oficiul seu, — și numai după aceea s'a dus, de formă, să vadă că ce e acolo?... Și și acum a aflat încă atâtea lucruri fuzerite și neglitate, că a fost silit a mărturisii în comunitate, că da, *este basă*, sunt motive dè a introduce contra celui slujbaş cercetare disciplinară, „dar' — începe d-sa a îndulci vorba, — nu e lucrul chiar așa de negru, cum s'a fost descris”

toși zicea bătrânul la masă! — nici n'am gândit, Mihai, că poți s'aduci așa de buni raci! Ear' am spus o neghibie! Am vrut numai să zic că n'am gândit că tu, Mihai, poți aduce atâți de buni raci... mi-se pare că e tot aceeași? ori-cum ar fi însă, dar' pe legea mea raci tēi nu-s mai puțin gustoși decât varza de eri...

— Varzal șopti Dochitza zimbînd; dar' se poate asemēna varza cu raci?

— Adevêrat, nu se prea poate asemēna, dar' dacă vom căuta bine toate, se pot asemēna, bunăoară...

Mai nainte bătrânul nu mai urmă cu vorba, căci începù serios a se ocupa cu raci.

D'odată toți începură a rîde.

— Bine, bine, rîdeți, zis el, știu că n'aveți de ce face haz, măcar că îmi place când vèd rîzînd, însă de astădată cred că n'aveți pentru-ce, dar' poate că aveți, însă eu n'am luat sama, încât...

Dochitza i-a mai pus pe țarfurie vr'o câțiva raci, încât bătrânul curma din nou vorba.

— Mihai, începù el apoi isprăvind raci, tu n'ai putea să fierbi astfel raci; ar trebui să te însori. Zilele astea spusei Dochitzei... ei, ce? n'am spus nimica de rēul se poate că n'ar fi trebuit să vorbesc cu dînsa despre căsătoria cu Mihai, dar, când vezi...

Toată comunitatea era curioasă să știe dară ce, cât e adevărat din negrul tablou ce i-s'a făcut despre starea oficiului gîngăș de controlor al *dărilor* orașului? I-s'a cerut dlui primar de cătră un membru sas, apoi de un ungur și de un român, să ne descopere *atâta cât a aflat*, ca să avem și noi liniște în această afacere importantă, — dar' dl primar s'a pus de-a curmezîșul în drumul dorinței comunității, și n'a vrut nici decît să-i descopere că ce a aflat pe-acolo! Zadarnice au rămas toate protestele, d-sa numai atîta spunea: *este basă, voi introduce cercetare disciplinară* întrînd în amănunte, că acum numai în general cunosc lucrurile, și apoi voi raporta!

A zecea, ba a suta-oară i-s'a spus dlui primar în față: Aceste lucruri arată că la orașul nostru *nu e ordine; acestea nu-s stări sănătoase*, — d-sa le bagă în buzunar, *făgăduiește mereu*, că... va cerceta, *»va face ordine«*, și apoi închide discuția...

La întrebarea unui membru al reprezentanței, că: Să nu spună dl primar macar atîta, adevărat e că acel om și-a părăsit oficiul fără permisia șefului seu, a primarului, a răspuns:

— În parte da și în parte nu...

Un hohot de rîs sarcastic dat, cu clătînări de cap, de întregă comunitatea, a coperit acest răspuns al dlui primar. Căci toți știam că în ședința trecută a declarat categoric, că omul acela a plecat *fără permisie, volnic*, din oficiu. Dar' d-sa uitase. Tot roșu și zăpăcit de această scenă sgomotoasă, dl primar s'a pus să *»motiveze«* că de ce zice așa, și în motivare a ridicat un colț de perdea de pe secretul tristului rot-*ce-l joacă*. D-sa a zis:

— E drept că a plecat fără voia mea, căci eu îi retrăsesem permisia după-*ce am auzit cum stau lucrurile lui, dar' apoi a venit dl director Simon* (președintele clubului unguresc) și a intervenit, *că dacă are atestat... și... și...*

Aha! Adecă-mi-te aici iese cuiul din sac! Acum vedem noi și înțelegem, că dară dl Acker e numai cu numele primar al orașului și șef al funcționarilor noștri de-acolo,

— Destul, Iordachi, ai pierdut și rușinea, l'a întrerupt pe bătrîn mama Casandra; lasă în pace pe Mihai, nu șade bine să glumești cu asemenea lucruri.

Dochița, roșie ca și racii de pe masă, repede se sculă și alergă la dulap, căuta ceva și nu putea găsi.

— Ce, a fugit învîrtita? Întrebă bătrînul, — mi-se pare că n'o cauți bine. Bravo învîrtită, asta e învîrtită, n'ai ce-i găsi, nici un cursul adăogă el când fata se întoarce cu învîrtita. — Am vrut numai să spui lui Mihai, că proastă mîncare ese când o gîtesc bărbații, adică tot e mîncare, și eu în tineretele mele gîteam bucate.

După masă mama Casandra se puse să împletească la ciorap, pe când moș Iordachi la fereastră, pe lăvicioară, fuma pipa.

Dochița și Mihai s'au așezat împreună pe treapta de jos a scării și începură a-și aminti despre timpul acela, când încă umblau la școală.

— Nici-odată p'atunci n'aș fi crezut, că voi fi acolo unde am fost, și voi ajunge acela ce sunt.

— Nenorocirea poate să dea peste fiecare...

— Așa e, dar' aci într'o zi mi-am pierdut mințile, și acum nu mai am trecere...

Bucăcița de pâine mi-o pot căștiga,

ear' încolo d-sa stă la ordinele dlui Francisc Simon, și că acesta e dară adevăratul primar, care dă și concedii, (ba unii spun că și peste dl Simon e un primar mai nalt cu o contignație, anume emeritul ex-director Dozsa!)

Și acum avem cheia întregului mister: Fiind neglijentul funcționar *I n c z e*, Ungur, ober primarii dlui primar Acker i-s'au pus acestuia în coaste... De aceea nu l'a rechemat îndată la ordinul comunității, de aceea nu a pornit cercetarea îndată, ci i-a dat răgaz de-a cărpi ce mai poate, de aceea s'expune pe sine în comunitate, decît să descopere ce aceasta e în drept a-i cere, și de aceea a trecut așa de ușor chiar *votul de năcredere* ce i-a dat comunitatea pe această temă, neluându-i răspunsul la cunoștință!

Și alte lucruri analoge se observă mereu...

Incheiem constatînd, că dlui primar îi lipsește independența absolut necesară unui bărbat pus în fruntea afacerilor într'un oraș ca al nostru, — ear' aceasta e foarte regretabil și e mare defect!

Efectul acestui defect se și simte tot mai viu în însași comunitatea, unde tot mai mulți secundează pe dl preot Dr. Amlacher, spunîndu-i dlui primar în față, că-i lipsește energia recerută, că lucrurile nu sunt sănătoase sub conducerea d-sale, că prea făgăduiește toate celea și nu împlinește mai nimic (politică turcească...)

Macar-că, Doamne câte lucruri bune și frumoase s'ar putea face aici, avînd primarul independența, tactul și inițiativa necesară!

Despre țînta dlui Murășan, în alt număr. **

Statificarea casselor comitatense. Proiectul de buget pe 1903 al ministrului de finanțe se va încheia la eșite cu un crescîmînt cauzat de *statificarea casselor comitatense*, al căror personal va fi trecut la percepțoriile de stat, care-l va și plăti.

Szél a și incunoștințat comitatele, să nu mai pună plata acestor funcționari în socotelile comitatelor. Plusul va fi acoperit

dar' pe mine în totdeauna mă vor privi ca pe un pușcăriaș...

N'am făcut bine că m'am întos îndărăt unde toți știu c'am fost în pușcărie și unde toți mă desprețuesc.

— Nimeni nu te desprețuește — răspunde Dochița — îți închipuești numai.

— Oare Dochito, nu fac rău că vin poate cam des pe la d-voastră? mi-e teamă că lui moș Iordachi s'au nu-i zică cineva ceva, că primește în casă pe un pușcăriaș.

— Puțin îl cunoști pe tata, dacă zici așa.

Din ziua aceea însă, Mihai începî a veni mai rar pe la moș Iordachi.

A trecut toamna și iarna. Într'o zi de Martie Mihai stătea afară în curte, sprijinindu-se de zăplaz și privind marea.

Era o sîrbătoare. El știa că astăzi tot satul e strîns lîngă primărie, căci e vorba de alegerea ajutorului de primar. Înainte, când încă cu dînsul nu se înțemplantase nenorocirea lui, și el mergea și se amesteca în asemenea lucruri; dar' acum? Acum mînjit, trebuie să stea acasă, ca să nu se facă de risul copiilor.

— Hei, Mihail!

Era glasul unuia din pescarii, care îi aducea peștele de vînzare.

— De ce n'ai fost la primărie?

— Aveam treabă...

însă din bugetul ministrului de interne, care va scădea ajutorul de stat dat comitatelor.

Asta ca urmare a multe furturi făcute de slujbașii aleși de comitate.

NOUTĂȚI

De protopresbiter gr-or. la Ilia a fost întărit dl *George Oprea*, preotul din Hunedoara. Consistorul a făcut prin asta un lucru bun, căci a înlăturat primejdia dureroaselor sfășieri ce se înțemplantau altfel la Hunedoara, ear' astfel sperăm o frumoasă muncă și la Ilia și la Hunedora. Pe dl Oprea îl felicităm călduros!

Listele ce privesc pe viriliști, acum lista plătitorilor mai mari de dare, apoi lista viriliștilor, s'expun spre vedere *numai la comitat*, în expedit. Ceice doresc a le vedea, numai acolo le pot afla.

Dr. Justin Pop avocat în Deva, a binevoit a ne promite, că dacă unul ori altul s'ar interesa de treabă, și, ca să nu-și facă cale la Deva, l'ar întreba pe dsa în scris de e luat ori nu în listă, — îi răspunde imediat.

Moarte. Simion Filimon, preotul gr-or. din Varmaga a încetat din viață în 1 Octomvrie n. D-zeu s'el ierte.

Dna Vladaia concerteză Duminecă în Abrud.

Prim-senator la Orăștie. Luni d. a. la orele 3 a avut loc ședința comunității pentru alegerea de prim-senator în locul răposatului Székely. Ședința a fost prezidată de dl vice-comite Ladislau Mara. A fost ales cu majoritate de voturi dl Alexandru Szász, notar în Balomir.

În înțelesul pactului dintre cele 3 naționalități din oraș, postul acesta a fost post unguresc, avînd să fie ocupat prin un Ungur. Dar' punctul 6 al pactului admite, că un post devenit vacant prin moarte ori prin depărtare, poate fi ocupat și de un funcționar orășenesc de altă naționalitate, care până aci avuse un post pe o treaptă mai jos. În acel cas însă postul de mai jos rămas acum gol, trece în posesiunea naționalității care a pierdut postul superior. S'a admis adecă prin pact principiul de *avansare* a funcționarilor merituoși, fără însă ca prin asta să peardă oare-care națio-

— N'ai auzit vrea să zică despre...

— Despre ce?

Pentru Mihai toate noutățile erau de o potrivă: noutate bună nu era.

— N'ai auzit pe cine au ales ajutor de primar?

— Nu. Poate că au ales pe Spiro? Dar' pe cine au ales? Întrebă el posomorît.

— Pe d-ta — răspunde acela — și încă toți într'un glas.

După un ceas căpitan Iani se opri lîngă casa lui Mihai. El voia să treacă deja în cuhnă, dar' se resgîndi și privi înăuntru pe fereastră, și vîzî pe fostul pușcăriaș trîntit pe banca cu fața în jos și cu mîinile sub obraz, ca și atunci... la sosirea lui...

— S'el dau pace acum, altă dată — s'el gîndi căpitan Iani și plecă acasă.

Într'o zi de vară căpitan Iani s'el întorcea dela cumetrie și trecea pe lîngă o căsuță de curînd făcută.

— Bună dimineața, ce mai faci, Dochito? Întrebă el pe o tînră femeie, care sta la fereastră privind marea, — ar trebui bărbătelul s'el-ți sosească?

— Eată întră în »gură« caicul nostru, Mihai numai decît va fi acasă...

Victor Crasescu.

nalitate din *numărul* posturilor de funcționari orășenești ce-i sunt asigurate prin pact. S'el pot înțempla numai schimbări în ranguri.

În înțelesul acestei buneînvoeli, clubul român s'a exprimat față de întregirea postului de prim-senator, că reflectează la posibilitatea dată de punctul 6 din pact, și cere să fie avansat la postul de senator întâi dl Daniil David, senatorul al II-lea de azi, avînd să treacă atunci postul de al II-lea senator în mîni ungurești. Clubul unguresc, a stăruit fi-rește pentru alegerea tot a unui Ungur la acest post. Ear' Sași s'au exprimat, cei mai independenți, pentru avansarea cerută de clubul român, ear' căpiva, cei atîrnători într'o privință ori alta dela administrație ori dela stat, s'au alipit ungurilor, cari mișcau toate petrite pentru candidatul lor.

La ora alegerii sala magistratului era plină de »părinți ai orașului«. Îndeebî Ungurii toți, abia de-au lipsit 1—2, dintre Români vre-o 4 și dintre Sași vre-o 4. De față: 49. S'au plinit formalitățile de candidare, și s'a început votarea cu ședule. S'au dat 49 voturi, din cari a căpătat

Daniil David 24 voturi,
Alex. Szász 24 » și
A. Rideli 1 vot.

Vice-comit. constatînd că doi candidați au voturi egale, a rînduit votare nouă numai între ei (deci cu excluderea dlui Rideli). La a doua votare rezultatul a fost următorul:

Alex. Szász 27 voturi
Daniil David 23 »

Pe baza acestora vice-comitele a declarat de ales întâi senator pe dl Alex. Szász, care a și depus jurămîntul, mulțumind comunității pentru alegere. S'el crede, că noul ales își va putea ocupa în curînd postul, căci alegerea nu va fi apelată. Căci dacă prin punctul 6 din pact nu s'ar fi acceptat principiul avansării, pe care Români au încercat-o, — alegerea ar fi putut merge cu unanimitate.

Ziarul »Tribuna« din Sibiu, pe lîngă că are acum demult închis în temniță pe un redactor al seu, dl A. Baltes, încât acuși l'a uitat publicul, — este acum încercat de procuror cu nouă semne de dragoste: i-s'el fac 5 procese noue d'odată, pentru 5 articoli scriși în vara asta. Mare dragoste procuroricească pentru biata gazetărie românească.

Orele oficioase la comitat sunt numai nainte de amiază, dela 8 până la 1 d. a. Spre orientare celor-*ce au lucru* pe acolo.

La comitat întră ca virilist cel-*ce plătește* dela 280 cor. în sus, sau 140 cor. socotite dublu, la cei cu drept de duplicare.

Turburare patriotică... După isgonirea lui Crammer, redactorul german din Timișoara, a urmat același fapt severișit de capitanul de poliție din Chichinda-mare, care încă a isgonit din oraș pe Artun Korn, red. la ziarul deacolo. Și, notabene, amîndoi mai sunt și închiși pentru cele scrișe în foile lor. Ear' al treilea martir al presei germane din Bănat și Ungaria, e Alois Krisch, care a fost la capătul săptămîinii trecute osîndit la 4 luni închisoare și 200 cor. în bani, pentru 2 articoli scriși în »Gr.-Kikindaer Zeitung« contra volnicilor maghiarisării.

Bugetul orașului Orăștie pe 1903, s'el debate azi Sîmbătă în 4 Oct. în comunitate.

Emil Zola, vestitul scriitor francez a murit, în odaia sa, de fumul de carbuni ieșit peste noapte din sobă.

Ce cruță femeea, e averea eil O interesantă hotărîre a adus un tribunal din B. Pesta, cu privire la banii cruțați de femeie din ale căsniciei.

Executorul cuprinsese, pentru ceva datorie a bărbatului, și mobilele mai bune din odaia de frunte din casă. Femeea a recurat [a făcut excepție] contra cuprinderii mobilelor din odaia ei de frunte, căci pe acelea, zice, ea le-a cumpărat din banii ce a putut cruța în ținerea casei. Tribunalul a primit excepția femeii, hotărînd că banii cruțați de femeie din cei căpătați dela bărbat pentru ținerea casei, și lucrurile cumpărate pe atari bani, sunt averea ei proprie, ce nu poate fi executată pentru datoriile bărbatului!

Pentru glotași! În 8 Oct. n. la ore 8 dim. s'el începe adunarea de controlă pentru glotașii cercului 75 de gloate, în Orăștie, la căpitanul de poliție [casa orașului]. Glotași din Orăștie cum și cei strîini aflători în Orăștie, s'el se prezente, ca să nu fie altfel pedepsiți.

Convocare. P. T. membrii ai Secției Industriale a »Reuniunii Economice din Orăștie« sunt prin aceasta convocați în adunare generală extraordinară pe *Duminecă în 5 Octomvrie n. la 11 ore a. m.*, când și meseriașii exponenți sunt rugați a se prezenta cu obiectele de expus pentru expoziția meseriașilor din Sibiu, cum și cu materialul de lipsă pentru pachetare. C. Baicu.

Un învățacol român s'el primește în prăvălia dlui George Moldovan din *Govasdia* p. u. *Totvârad* (Arad m.). A s'el adresa de-a dreptul.

FEL DE FEL

Ce cer fetele din Pons? În orașul francez Pons, precum spun foile franceze, oamenii sunt cuprinși de o grijă mare. În tot orașul de multă vreme s'el nasc mai *numai fete!* Poporațiunea orașului e tare neliniștită că ce va fi de va merge tot așa, ce s'el facă cu pri-sosul de fete? Orașelul are azi 260 fete și numai 89 feciori. Rămân dar' 171 fete cari anevoe pot nădăjdui să ajungă și ele la rolul merit femeilor în lume. Mai ales supărate-s'el fetele înșile. Ci-că au pornit deja o mișcare, care s'el le ajute în parte: poartă spre subscriere între ele o rugare prin care cer guvernului să introducă acolo bigamia [dreptul de avea un bărbat două femei, ca la Turci]. Bietele fete însă uită că nici asta nu le ajută, decît doară *trigamia*.

Interesante cărți de joc. Împăratul Wilhelm II. are o interesantă pă-reche de cărți de joc. Chipurile de pe ele sunt portrete de personalități princiare. Împăratul singur a făcut alegerea acestora și a comandat cărțile la Altenburg. Portretul reginei Victoria a Angliei figurează ca damă de cupă, regina mamă Margareta a Italiei este damă de caro. Împărăteasa Elisabeta a Aus riei damă de treflă și țarina Rusiei damă de pică. Papa este craiu de pică, regele Umberto craiu de treflă, regele Leopold al Belgiei craiu de caro și împăratul Wilhelm craiu de cupă. Cei mai însem-nați prim-ministri sunt valeți și fiecare as represintă o artistă celebră.

Tocile de aluminiu. Bernhard de Hamburg-Libece a aflat că tocilele de aluminiu întrec cu mult cele mai bune pietre de ascuțit. Cuțitele sau bricele ascuțite pe aluminiu au tăușurile cu desevîșire netede, fără lipsuri. Se știe că bricele cele mai fine privite cu microscopie măritoare de o mie de ori, s'el vîd la ascuțit ca un fel de fierăstrae; dimpotrivă cele trase pe aluminiu s'el vîd cu totul fără știrbituri.

„ARDELEANA“

Institut de credit și de economii societate pe acții.

Sediul: Orăștie, în casele proprii.

Fondată la anul 1885.

Capital social: 500.000 cor. Fonduri: 350.000 coroane.

Starea Depunerilor: peste 2,000.000 cor.

Se primesc: Depuneri spre fructificare, dela particulari cu 5% fără anunț, cu 5½% cu anunț; ear' dela corporațiuni culturale cu 6% interese.

Darea de venit după interese o solveste institutul separat.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuesc cu reîntoarcerea postei.

23—(59)

Direcțiunea.

Sz. 3365—1902 tkv.

(152) 1—1

Arverési hirdetmény és

árverési feltételek.

A maros-illyei kir. járásbírótság mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Apáthy Árpád hunyadmegyei tisztí főügyész által képviselt m. kir. államkincstár javára Szucs Nikulae baresdi lakos elleni végrehajtási ügyben 92 korona 8 fill. tőke, ennek 1896. évi január hó 1-től járó 5% kamatja 26 korona 40 fill. és 17 kor. 30 fillér eddigi költség, továbbá csatlakozást nyert »Albina« hitelintézet nagyszabedni takarékpénztár javára 128 korona tőke és jár., továbbá Anka Nikulaét megillető 1/3-ad rész jutalékra vonatkozóan csatlakozást nyert »Albina« hitelintézet nagyszabedni takarékpénztár javára 110 korona tőke és jár., végül ugyan ezen jutalékra nézve csatlakozást nyert a m. kir. államkincstár javára 81 kor. 3 fill. tőke és jár. kielégítése végett az árverések jelen kérvény folytán a 379/1902. tkvi számú árverési hirdetményenyleg egyezően újolag elrendelte jelen kérvény költséget 6 kor. 72 fillérben megállapította.

A (dévai kir. törvényszék) a maros-illyei kir. járásbírótság területén fekvő s a Baresd község 51 számú tjkvben irt s 1/3-ad részben Anka Nikulae után Rubner Antal, 1/3-ad részben Szucs Nikulae és 1/3-ad részben öz. Anka Petruné és Zomka Iosif tulajdonát képező a † 1 rend 112, 113 hrsz. ingatlan az 1881. évi LX. t.-cz. 156. § alapján egészben 373 korona, az a † 2 rend 225 hrszám ingatlan egészben 17 kor., az a † 3 rend 348/2 hrsz. ing. egészben 17 kor., az a † 4 rd 364 hrsz. ing. egészben 14 kor., az a † 5 rend 517 hrsz. ing. egészben 8 kor., az a † 7 rend 626 hrsz. ingatl. egészben 8 kor., az a † 8 rd 639 hrsz. ing. egészben 35 kor., az a † 9 rend 742 hrsz. ing. egészben 12 kor., az a † 10 rend 812 hrsz. ingatlan egészben 3 kor., az a † 11 rend 822 hrsz. ing. egészben 24 kor., az a † 14 rend 901 hrsz. ingatlan egészben 142 kor., az a † 15 rd 909 hrsz. ing. egészben 58 kor., az a † 17 rend 969 hrsz. ingatlan

egészben 33 kor., az a † 19 rend 1019 hrsz. ing. egészben 5 kor., az a † 22 rend 1109/2 hrsz. ing. egészben 12 kor., továbbá időközben a baresdi 222 sztjkvben átvitt 1/3-ad része Lázár Iosif I. Tagyer, 1/3-ad részben Anka Petruné öz. Zomka Iosif és egy harmad (1/3) részben Anka Nikulae után Rubner Antal tulajdonát képező a † 1 rend 574 hrsz. ingatlan egészben 14 kor., végül a Baresd község 252 sztjkvben átvitt 1/3-ad részben Nyegrilla Dumitru utáni Rubner Antal 1/3-ad részben Szucs Nikulae és 1/3-ad részben Anka Petruné és Zomka Iosif tulajdonát képező a † 1 rend 1152 hrsz. ingatlan 36 koronában megállapított kikiáltási árban 1902. évi október hó 24-ik napján d. e. 9 órakor Baresd község előjárósági iródában megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni, u. m.:

Ha a megállapított kikiáltási áron felüli ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitézett ingatlan a kikiáltási áron alol is eladatni fog

Árverezni kívánok bánatpénzül tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 37 kor. 30 fillér, 1 kor. 70 fill., 1 kor. 70 fill., 1 kor. 40 fill., 80 fill., 80 fill., 3 kor. 50 fill., 1 kor. 20 fill., 30 fill., 2 kor. 40 fill., 14 kor. 20 fill., 5 kor. 80 fill., 3 kor. 30 fill., 50 fill., 1 kor. 20 fill., 1 kor. 40 fill., 3 korona 60 fillért készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt s óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság iródájában és Baresd község előjáróságnál megtekinthetők

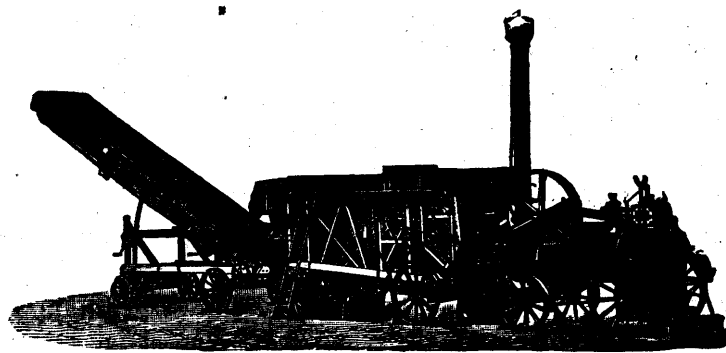
A kir. jbiróság

mint telekkönyvi hatóság.

Kelt M.-Illyén, 1902. évi augusztus hó 11-én.

Elő adó helyett
Olvashatatlan
kir. albiró.

Editor și redactor responsabil: Ioachim Munteanu.

Umrath & Comp.

(150) fabricanți de mașini economice 1—10
In Budapesta V. Váozl körut, 60.

Trimit pe lângă prețuri
de tot moderate și cu învoeli de plată ușoare, tot felul de

mașini de îmblătit

și

clăditoare de clăi

cari lucrează excelent
și sunt provăzute cu mai multe înoini însemnate.
Ori-ce mărime! și Cea mai estinsă garanță!

Tot acolo se capătă:

pluguri, grape, tăvăluguri, triere (vânturătoare), mașini de sămănat, mașini de cosit și de secerat, greble de tras cu caii, mașini de îmblătit trase de vite, ciururi, sfărâmatoare de cucuruz, tăietoare de fân, pae și de napi,

garnituri pentru opărit de nutrețuri și de încălzit

pumpe (trăgace) de fântâni și de zamă de gunoiu, sdrobotoare de struguri și teasouri de must, și altele și altele!

Alegere foarte mare; cea mai îngrijită executare;
cele mai leftine prețuri!

Cataloage ilustrate despre toate mașinile economice, se trimit, cui cere, gratis și franco.

Locomobile industriale până la 100 puteri de cai.

Să primesc scrisori și să dau răspunsuri

în limba română!

Cataloage deocamdată sunt numai în limba germană și maghiară.

Sâmbătă în 4 Octomvrie n. a. c.

se va deschide

Baia de Vane

și Aburi

în Orăștie, Str. faurilor Nr. 8.

Scalde de aburi, pentru domni se pot lua: Merceurea și Sâmbăta d. a. dela 2—8 ore. Dumineca a. m. dela 6—11 ore, ear' d. am. dela 2—6 ore numai cu 50 fil.

Scalde de aburi, pentru dame se pot lua: Joi d. a. dela 2—8 ore.

Scalde de vane se pot lua în toată ziua dela 6 ore a. m. până la 8 sara.

PREȚURI DE SCALDĂ:

1 scaldă de aburi 1 cor., pentru școlari 80 fil., 1 scaldă de vană 80 fil., 12 scalde de aburi în abonament 10 cor., 12 scalde de vane în abonament 8 cor.

Rugându-mă pentru frecuentare cât de deasă, semnez, cu toată stima

(158) 1—12

S. Birtler.

Sz. 6349—1902. tkv.

(151) 1—1

Arverési hirdetményi kivonat.

A dévai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy »Ardeleana« pénz- és hitelintézet vhajtatonak Vojka Simionnak és Popa Angyel vegrehajtást szenvedő elleni 50 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az 1881. évi LX. t.-cz. 144. § alapján és a 146. és 167. § értelmében a dévai kir. törvényszék, (a dévai kir. jbiróság) területén levő Vormága községben tekvő a Vojka Simionnak a vormágai 134 sztjkvben A † 1 rd 372 373 hrsz. 1/2 részére 216 kor., a † 2 rend 820/1 hrsz. 1/2 részére 19 kor., a † 3 rd 1179 hrsz. 1/2 részére 19 kor., a † 4 rd 2880/3 hrsz. 1/2 részére 40 kor., a † 5 rend 3051 hrsz. 1/2 részére 56 kor., a † 6 rd 3415 hrsz. 1/2 részére 93 kor., a † 7 rd 3884/3 hrsz. 1/2 részére 12 kor., a vormágai 142 sztjkvben a † 9 rend 3593 hrsz. 22 kor., 11 rend 612/6 hrszám

9 korona, a vormágai 419 sztjkvben a † 2 rend 978/2 hrsz. 1/2 részére 15 korona, a † 3 rd 1112 hrsz. 1/2 részére 27 kor., a † 4 rd 1149 hrsz. 1/2 részére 45 kor., Popa Angyel jelenleg Popa Maria szül. Blazs kkoru Popa Szabin, Iuon, Györgynek a vormágai 365 sztjkvben a † 1 rd 2909 hrsz. 143 kor., a vormágai 484 sztjkvben a † 1 rd 350 351 hrsz. 38 kor., a vormágai 485 sztjkvben a † 1 rd 352 353 hrsz. a 1/2 részére 50 kor., a vormágai 29 sztjkvben a † 1 rd 65 hrsz. a 1/2 részére 1 kor., a † 2 rd 297 298 hrsz. 1/2 részére 29 kor., a † 3 rd 410 411 hrsz. 1/2 részére 6 kor., a † 4 rd 524 hrsz. 1/2 részére 2 kor., a † 5 rd 840—845 hrsz. 1/2 részére 76 kor., a † 6 rd 873 hrsz. 1/2 részére 42 kor., a † 7 rd 944 hrsz. 1/2 részére 32 kor., a † 8 rd 966/1 hrsz. 1/2 részére 10 kor., a † 9 rd 1022/2 hrsz. 1/2 részére 11 kor., a † 10 rd 1139—1143 hrsz. 1/2 részére 112 kor., a † 11 rd 1169 1170 hrsz. 1/2 részére 85 kor., a † 12 rd 1184 hrsz. 1/2 részére 36 kor., a † 13 rd 1314 hrsz. 1/2 részére 23 kor., a † 15 rd 1807 hrsz. 1/2 részére 50 kor., a † 16 rd 1854 1857 hrsz. 1/2 részére 31 kor., a † 17 rd 1880 hrsz. 1/2 részére 56 kor., a † 19 rd 2808 hrsz. 1/2 70 kor., a † 20 rd 2997/1 hrsz. 1/2 részére 12 kor., a † 21 rd 3140/2 hrsz. 1/2 részére 26 kor., a † 22 rd 3406 hrsz. 1/2 részére 7 kor., a † 23 rd 3480 hrsz. 1/2 részére 7 kor., a † 24 rd 3493—3496 hrsz. 1/2 részére 276 kor., a † 25 r. 3839 hrsz. 1/2 részére 16 kor., a † 26 rd 3905 hrsz. 1/2 részére 6 kor., a † 27 rd 3967 hrsz. 1/2 részére 16 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi december hó 29. napján d. e. 9 órája Vormága községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alol is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez leteni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság

Kelt Déván, 1902. évi augusztus 22-én.

Fabian,
kir. tszéki bíró.

„Minerva“ institut tipografic

Orăștie, (Szászváros) Piața mare Nr. 2.

Efectuește tot soiul de lucrări aparținătoare artei tipografice.

„Minerva“ inst. tipogr. în Orăștie.